

Reform av offentlig tjenestepensjon

DENNIS FREDRIKSEN OG NILS MARTIN STØLEN

STATISTISK SENTRALBYRÅ

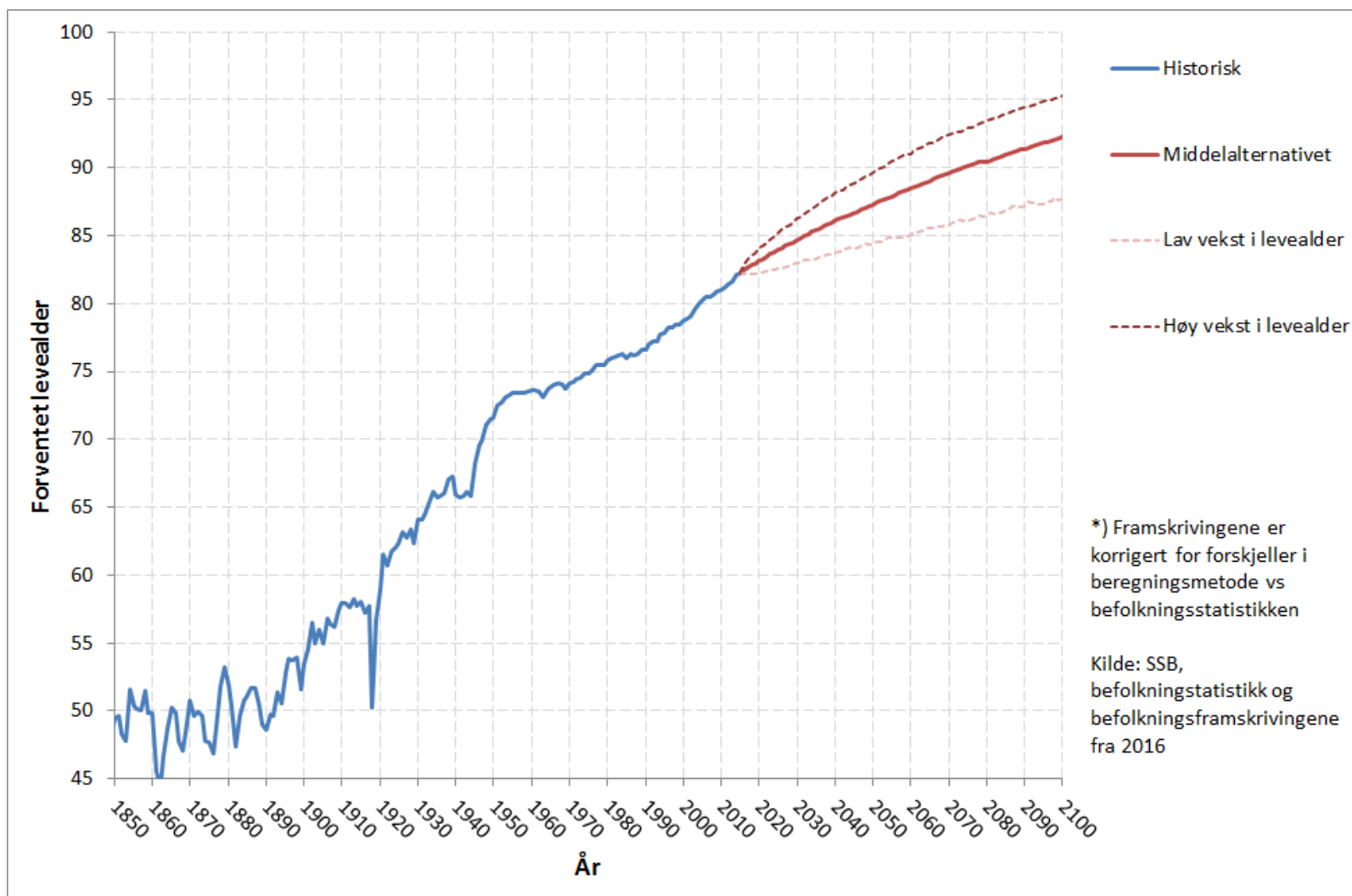
Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Bakgrunn for reformen av folketrygden i 2011

- Økende levealder
- Alderspensjon og AFP uavhengig av pensjonsalder og levealder
- Før reform: Pensjon kommer til erstatning for lønn
- Etter reform: Pensjonsformue som skal fordeles på forventet antall år som pensjonist
- Folketrygden: Livsløpsopptjening, delingstall/levealdersjustering
- Privat sektor: AFP omgjort til et livsvarig tillegg etter samme prinsipper

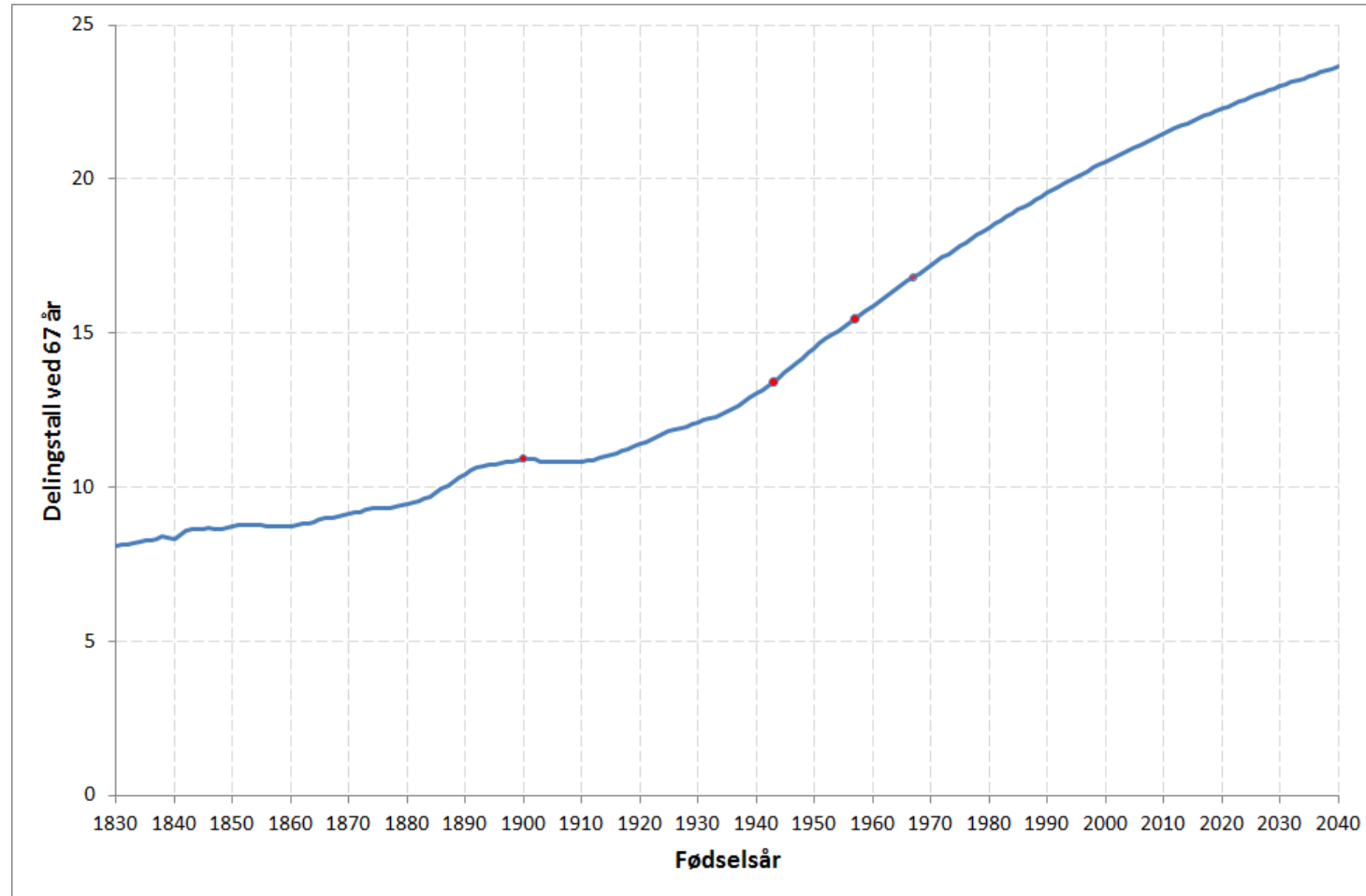

Forventet levealder ved fødselen

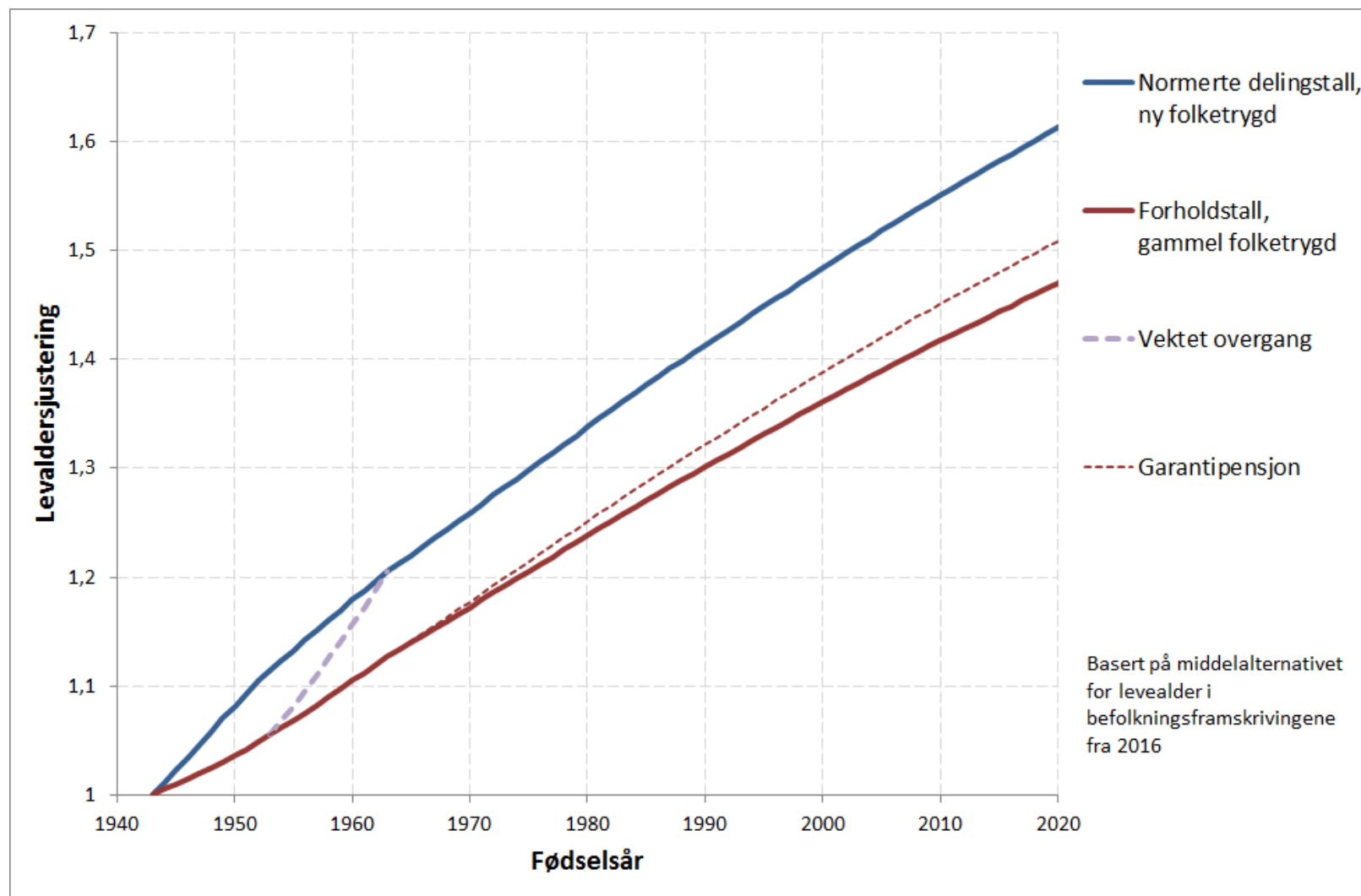

Delingstall

- «Forventet antall år» som alderspensjonist for en yrkesaktiv ved 67 år

Levealdersjustering, ulike metoder

Avtalen i offentlig sektor i 2009

- Bruttopensjonen videreført: 66 prosent av sluttlønn, avkortet mot folketrygden
- De innsparende elementene innført i offentlig tjenstepensjon
 - Svakere indeksering av løpende pensjonsytelser
 - Levealdersjustering
 - Individuell garanti til og med 1958-kullet ved 67 år: 66 prosent av pensjonsgrunnlaget
- AFP videreført : Tidligpensjonering gir ikke lavere ytelser
- Svakere muligheter for å kompensere levealdersjustering
 - Stans der forholdstallet=1, liten opptjeningseffekt, sluttlønnsorientering
- Normerte delingstall på bruttopensjonen ville redusert tjenstepensjonen langt mer enn folketrygden

Avtalen fra 3.mars 2018

- Fra og med 1963-kullet legges offentlig tjenstepensjon om
- 1. januar 2020 stanser opptjeningen i gammel ordning
 - Omgjøres til en oppsatt pensjon, pensjonsgrunnlaget «fryses»
 - Opptjening i «samordnet folketrygd» stanser ved 67 år
- Samtidig starter opptjening av et tjenstepensjonstillegg:
 - 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget, 23,8 prosent for 7,1-12 grunnbeløp
- AFP-tillegg lignende privat sektor, 4,2 prosent og delingstall
- Full aktuarisk nøytralitet fra 62 år og opp til 75 år

Overgangskullene: 1959-1962

- Beholder det gamle systemet
 - Inkludert innfasing av normerte delingstall
- Dobbel utfasing av individuell garanti
 - Kun opptjening før 2011 inngår i garantien
 - Kun en andel av garantien tilstås, 90 prosent for 1959-kullet, 60 prosent for 1962-kullet
 - 1962-kullet får 6 prosent mindre i pensjon enn 1958-kullet av denne regelen *alene* for middels lønnsnivå
- Andre overgangsordninger for årskullene 1954-1970 har mindre omfang
 - Forholdstall kan bli noe lavere enn én
 - Lempeligere avkortning mot eventuell privat AFP
 - Individuell garanti erstattes av et tillegg for årskullene 1963-1967
 - Ekstra «AFP»-tillegg før 67 år for årskullene 1963-1970

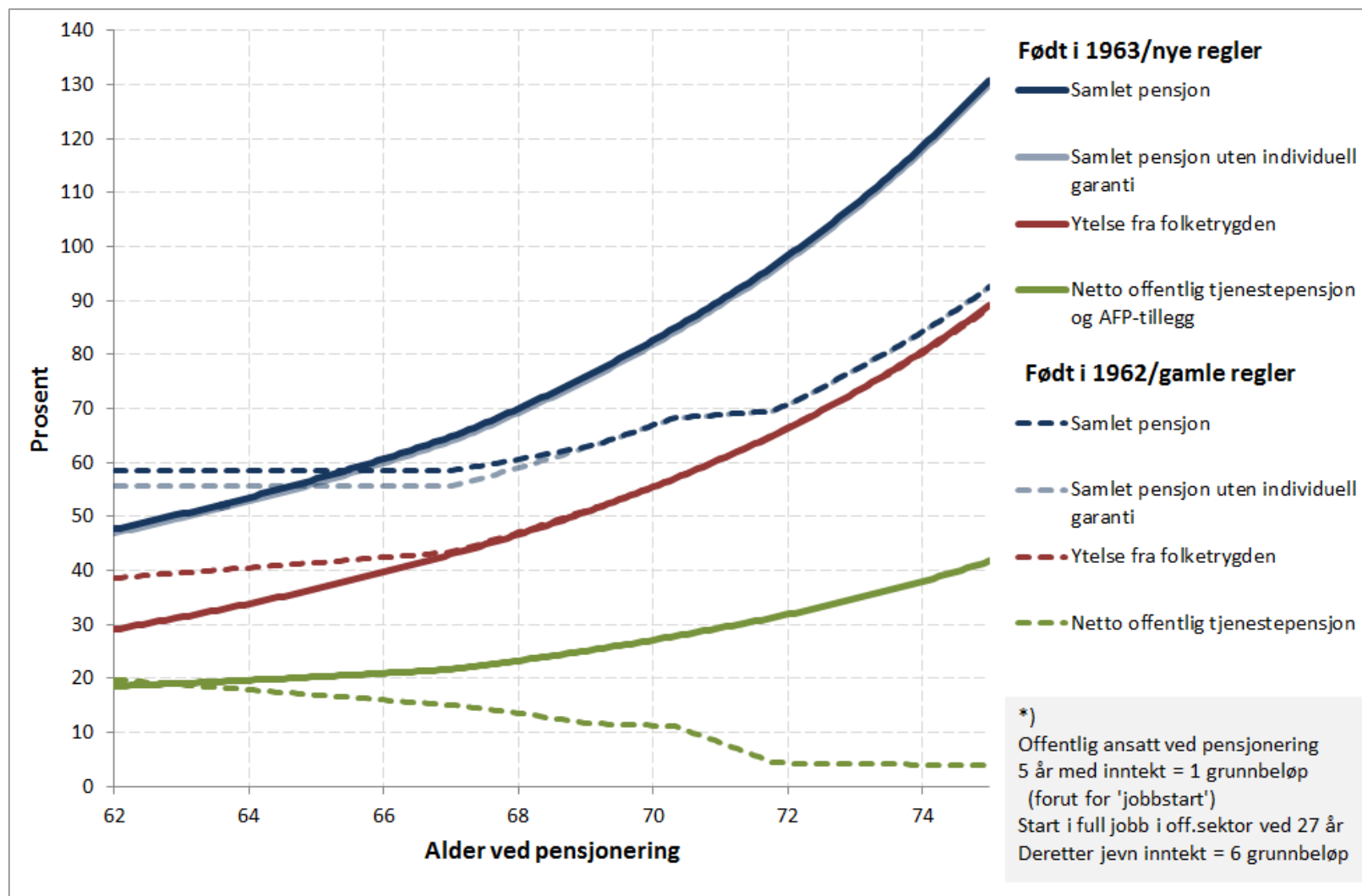

Typeeksempler

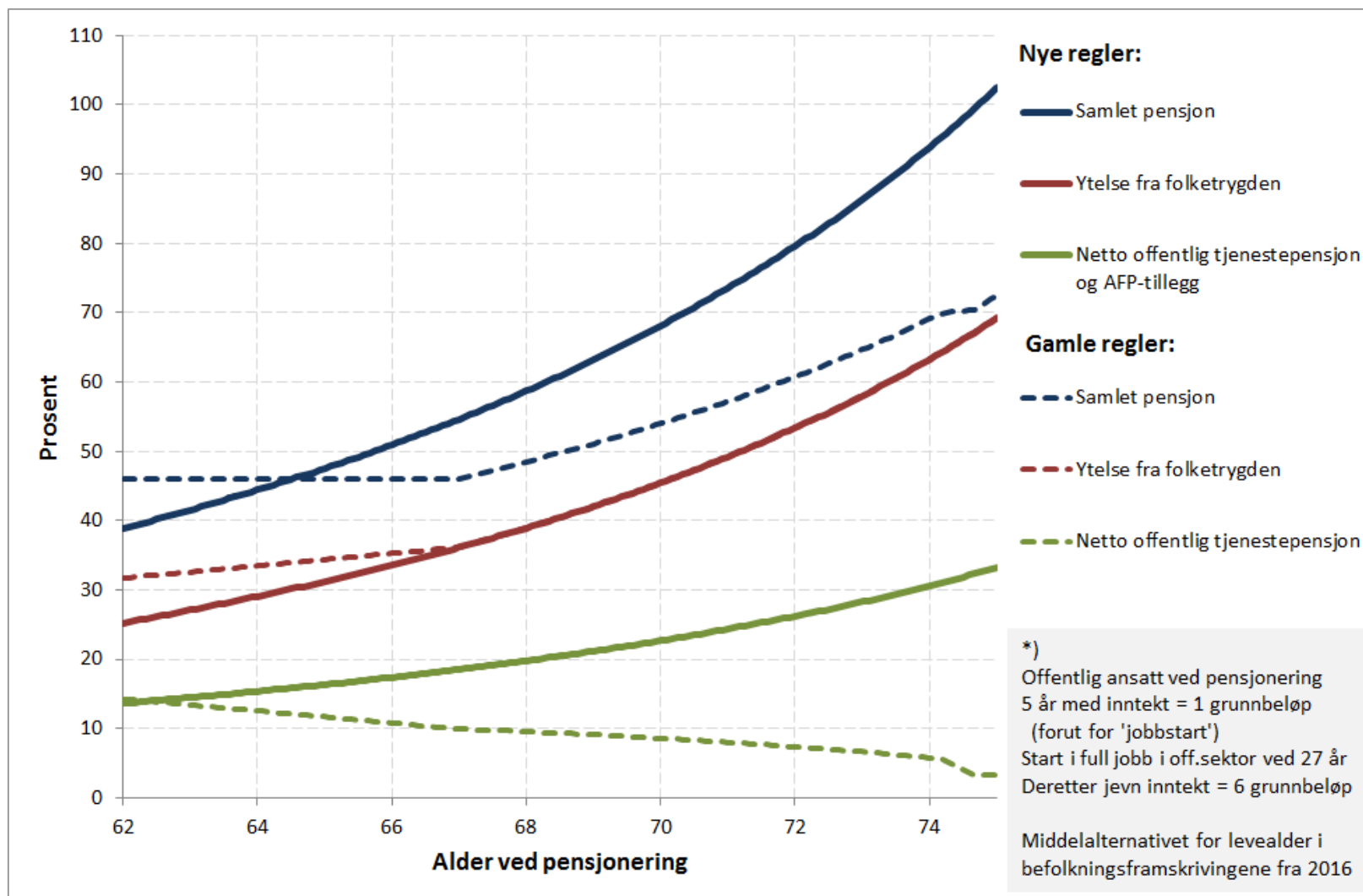
- Offentlig tjenstepensjon er i større grad påvirket av fordeling av inntekt
 - For eksempel sluttlønnsorientering og høyere opptjening over 6/7,1 grunnbeløp
 - Gjør anslagene mer kompliserte å forklare og mer usikre
- Prøver å få fram grunnleggende trekk som er uavhengig av variasjon i inntekt
- Typeeksemplet
 - 5 år med pensjonsgivende inntekt = 1 grunnbeløp (inntekt som «student»)
 - Deretter ansatt i offentlig sektor ved 27 år med jevn inntekt på 6 grunnbeløp
 - Offentlig ansatt ved pensjonering

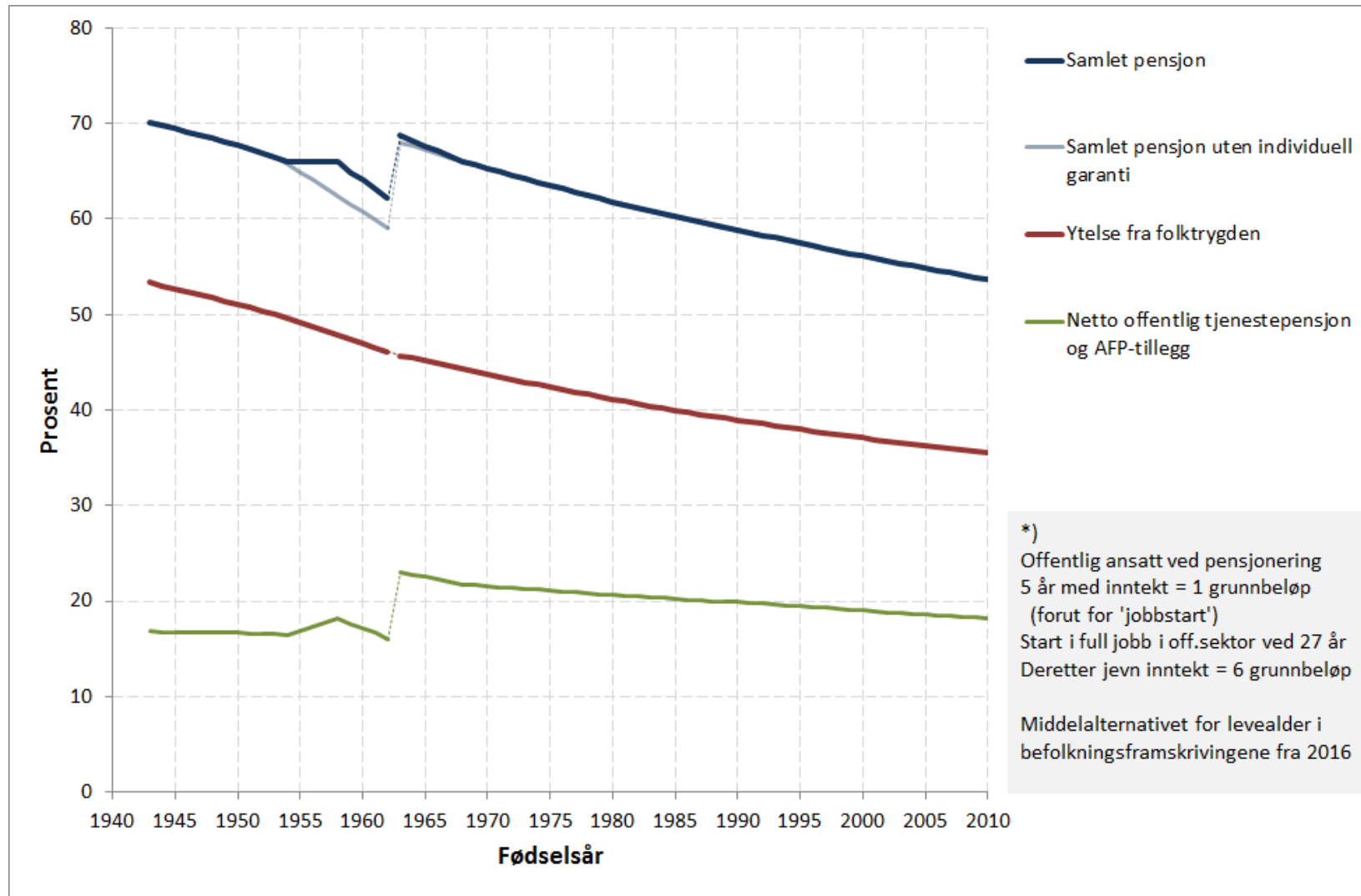
Typeeksempel*: Alderspensjon ved 75 år i prosent av sluttlønn

Typeeksempel* født i 1993: Alderspensjon ved 75 år i prosent av sluttlønn

Typeeksempel* som går av ved 67 år: Alderspensjon i prosent av sluttlønn

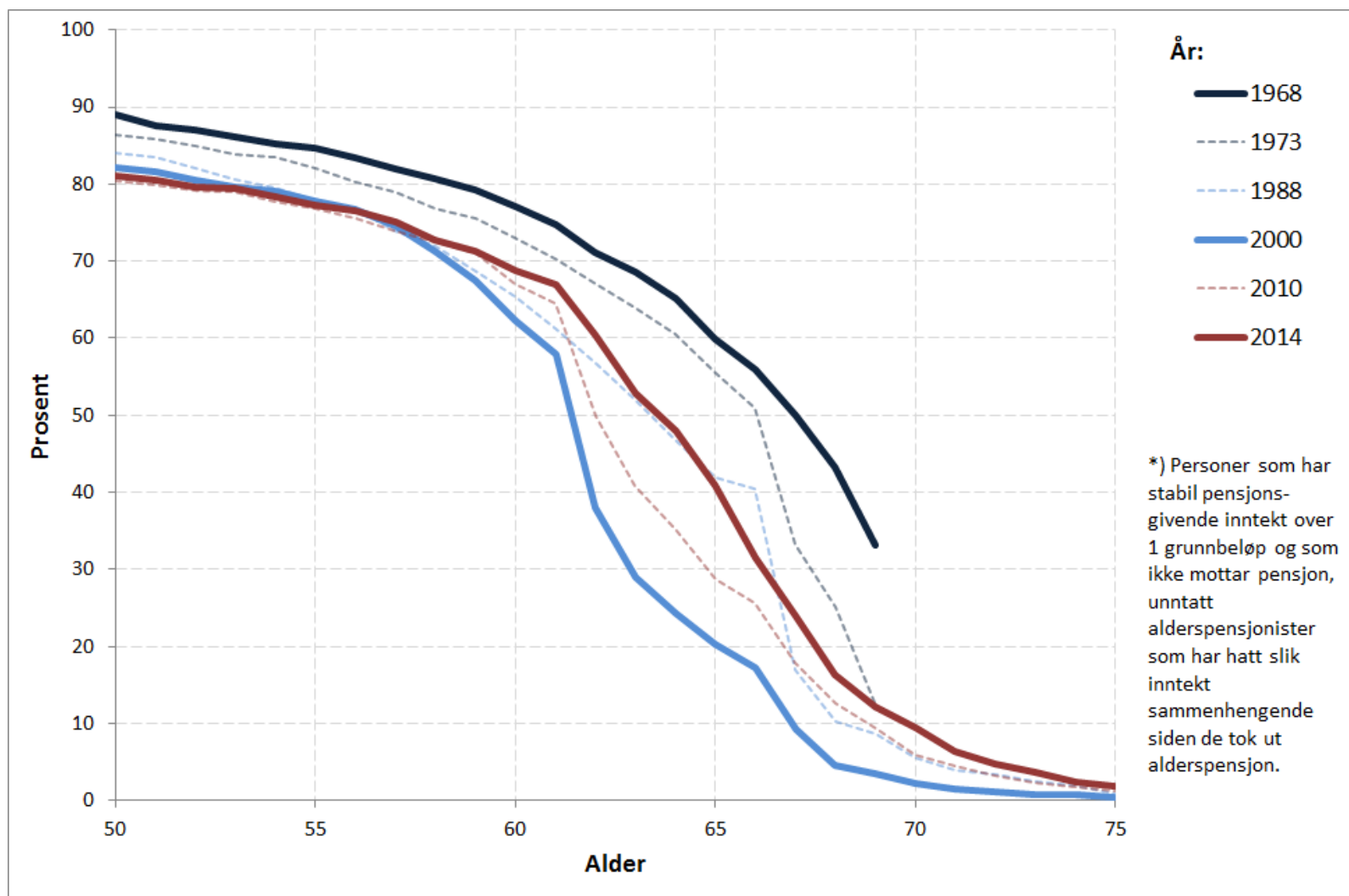

Generasjonsendringer i opptjeningsgrunnlaget

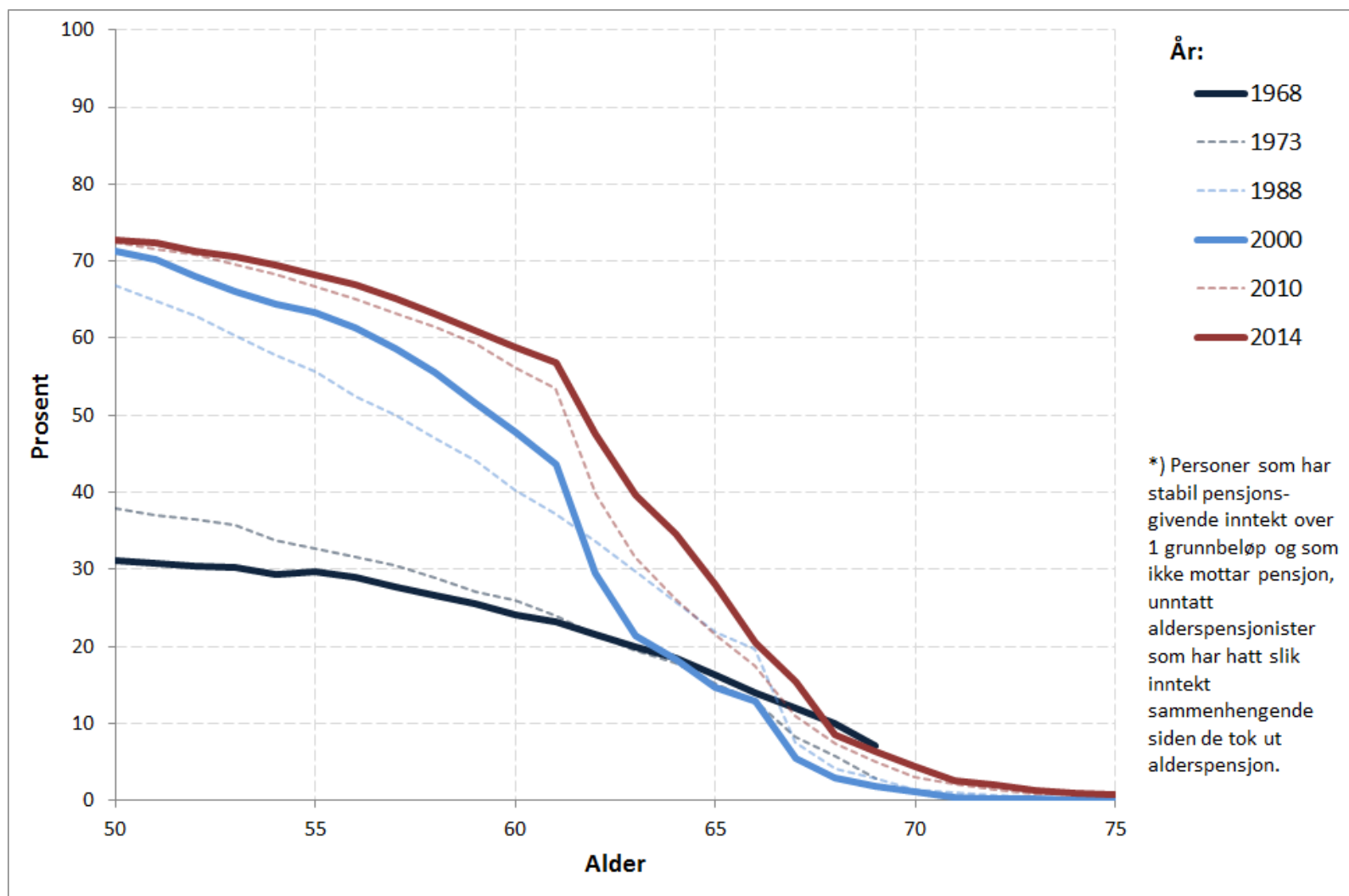
- Økt andel offentlig ansatte
- Endringer i pensjoneringsmønsteret
- Økt yrkesdeltaking blant kvinner
- Økt andel med høyere utdanning
 - Offentlig tjenestepensjon er regressiv – kompenserer for opptjeningstaket i folketrygden
 - Bruttopensjonen belønner korte karrierer (30 år) med stigende inntekt
- Økt andel innvandrere

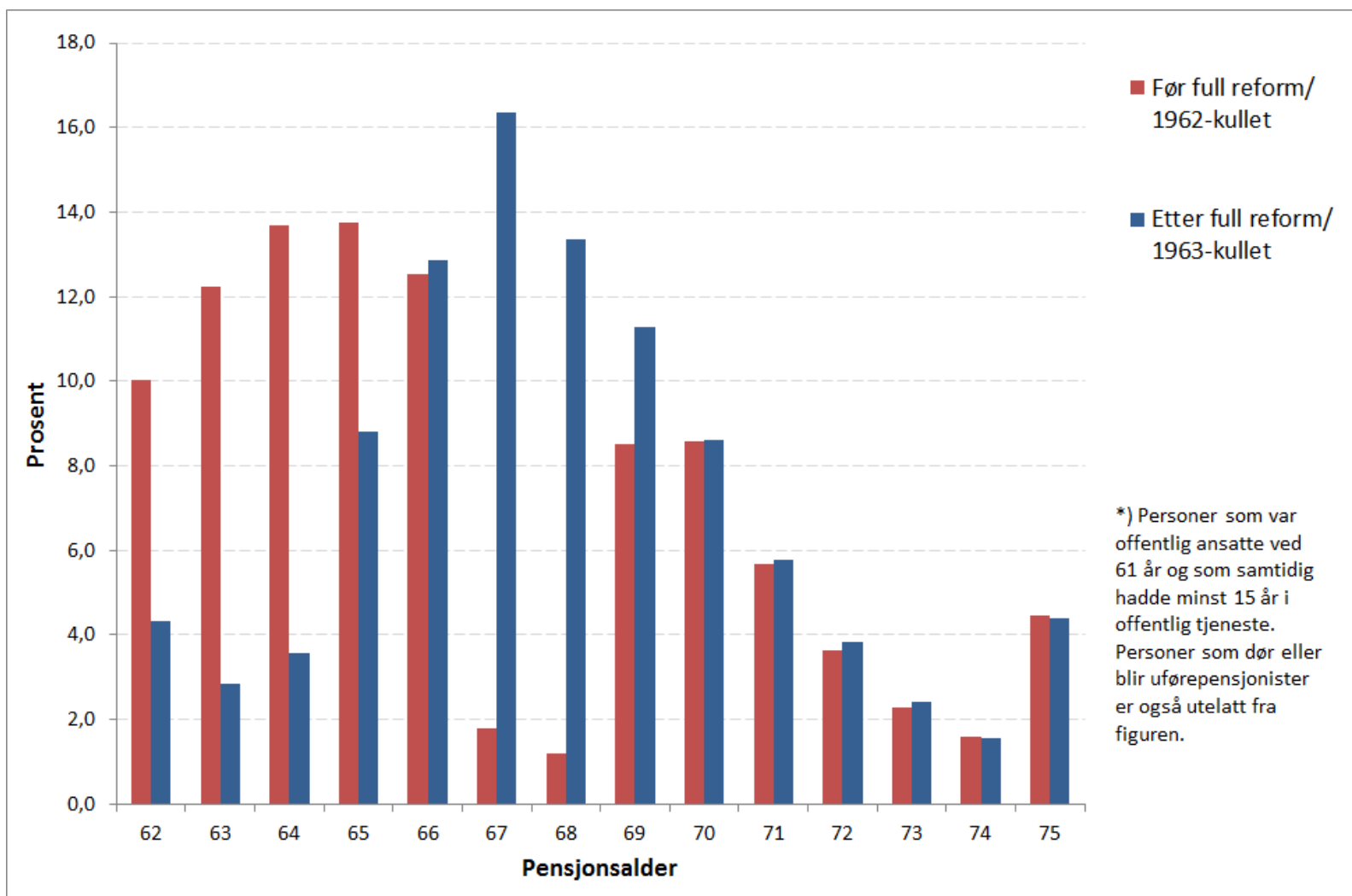
Andelen av menn som er yrkesaktive* i ulike år

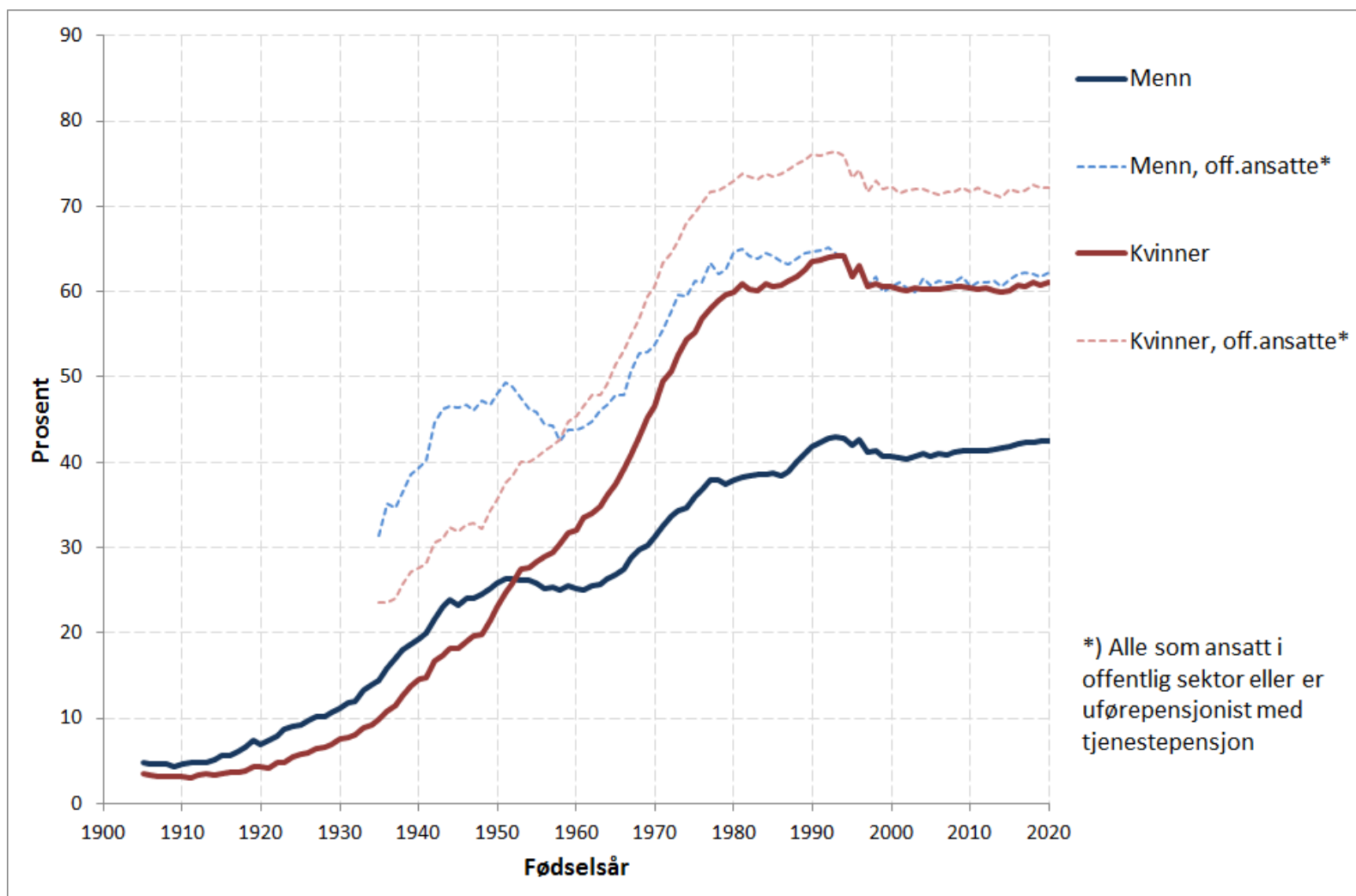
Andelen av kvinner som er yrkesaktive* i ulike år

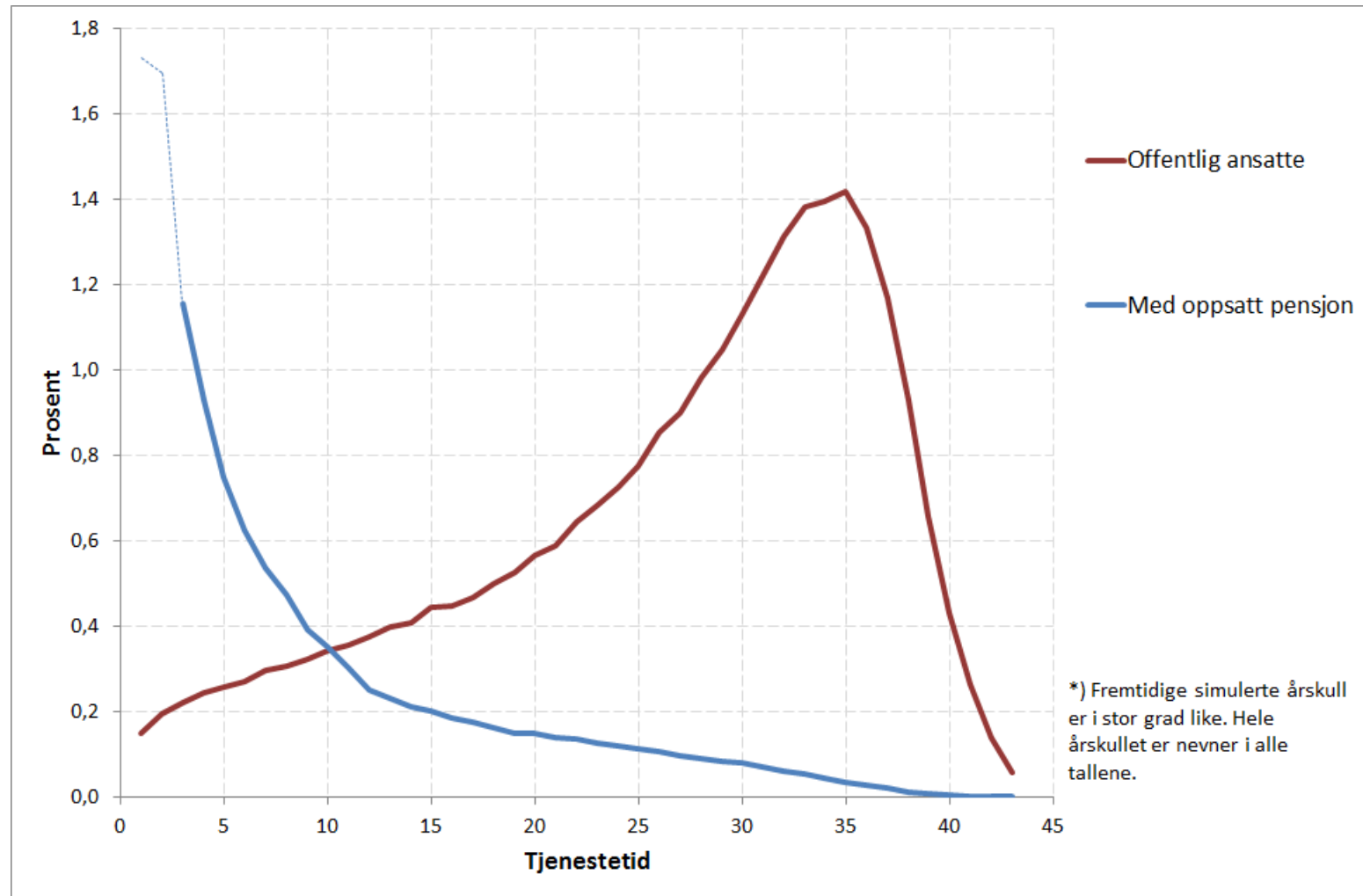
Pensjoneringsmønster blant offentlig ansatte* i 1962- og 1963-kullet

Andel av 61-åringar som har høyere utdanning

Simulerte årskull* ved 61 år etter tjenestetid

Framskrivinger

- Basert på mikrosimuleringsmodellen Mosart
- Starter med befolkningen i 2014 med tilbakegående data
- Simulerer det videre livsløpet
 - Inn- og utvandring, død, fødsler, skolegang, arbeidstilbud og pensjonering
 - Observerte atferdsmønstre forlenges («Alt fortsetter som nå»)
 - Unntak: Reformen og økende levealder påvirker pensjoneringen
 - Virkningsberegninger, anslag på effekter av reformen
- Konstant andel av arbeidsstyrken i offentlig sektor
- Beregner pensjonsytelser for ulike regelverk

Vanskelig å gi anslag på offentlig tjenestepensjon

- Sluttlønnsorientering
 - Relativ lønnsnedgang på slutten av karrieren kan gi store utslag
 - Svakt datagrunnlag, nye grupper fortsetter etter 62 år
- Uttak av gammel AFP – hvordan ville den utviklet seg ?
- Samordningsregler, ytelsen er en differanse
- Svakere datagrunnlag

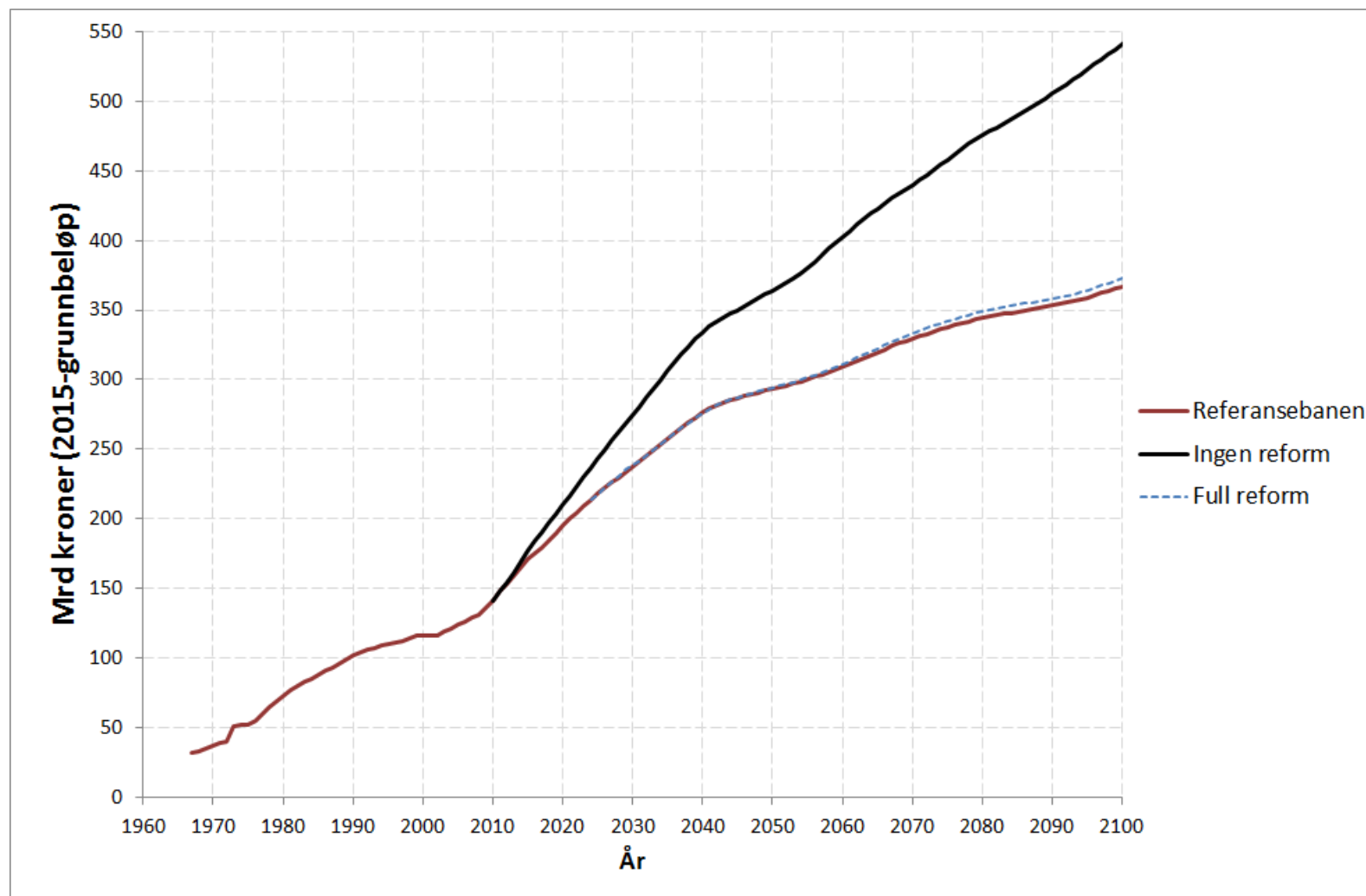

Framskrivingsalternativer

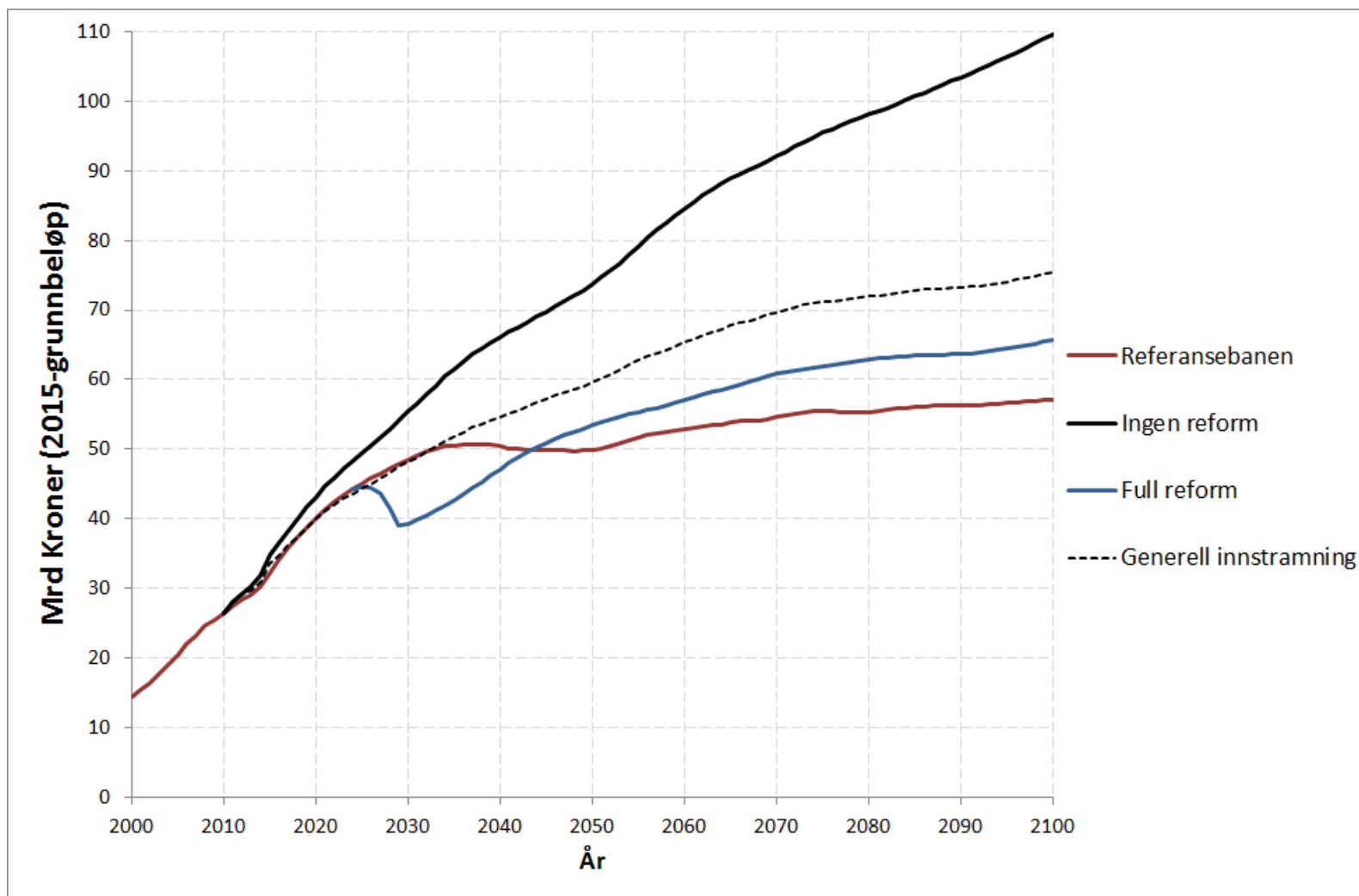
- Referansebanen
 - Pensjonsreformen fra 2011 og avtalen i offentlig sektor fra 2009
 - Uttaksalder = avgangsalder
- Ingen reform
 - Som om pensjonsreformen ikke hadde funnet sted, inkludert effekter på pensjoneringsmønster
- Full reform
 - Avtalen fra 3.mars 2018 og utsatt pensjonering

Utgifter til folketrygdens alderspensjon

Utgifter til offentlig tjenstepensjon - AFP og alderspensjon

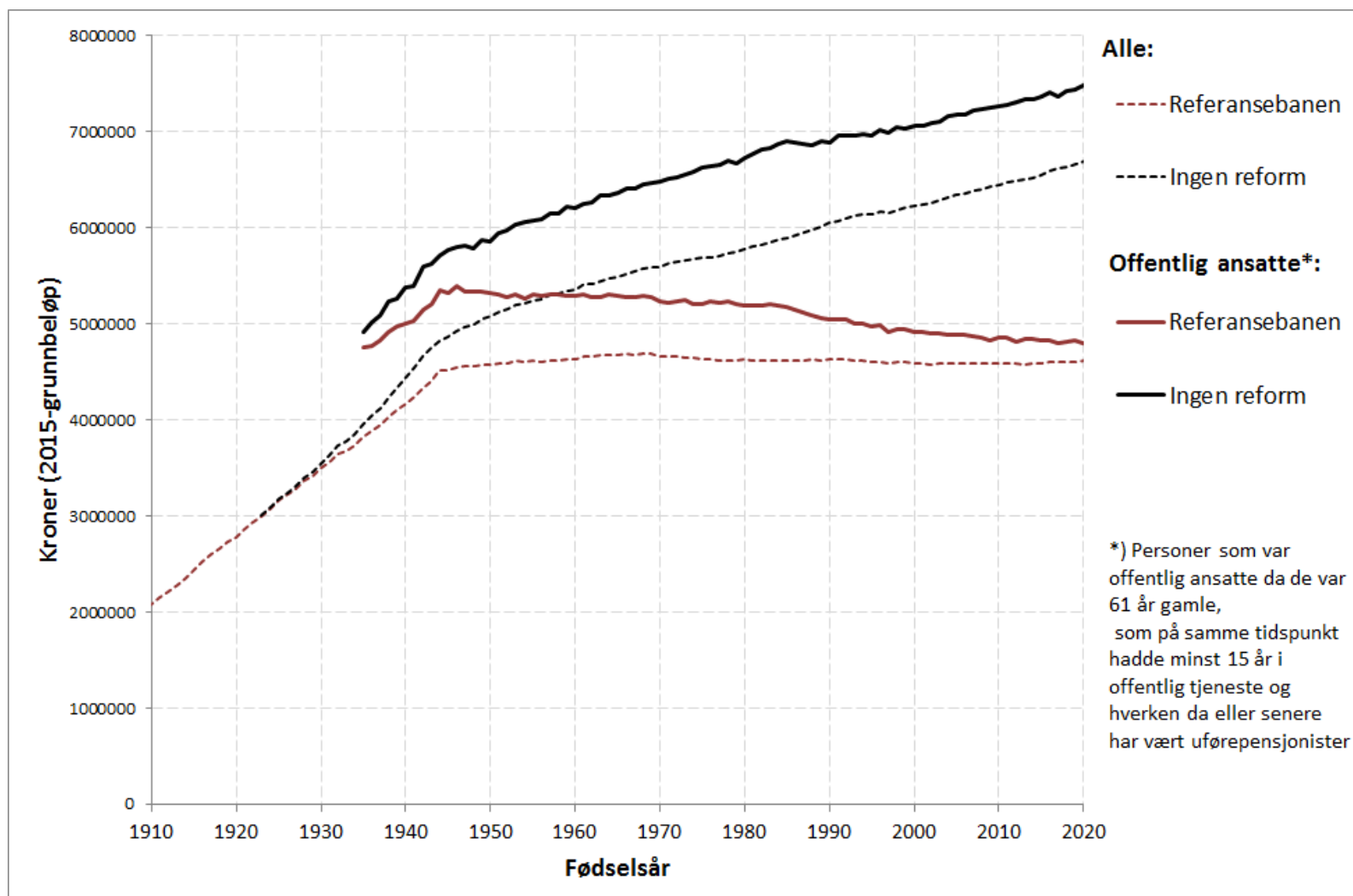

Fordelingsvirkning etter fødselsår

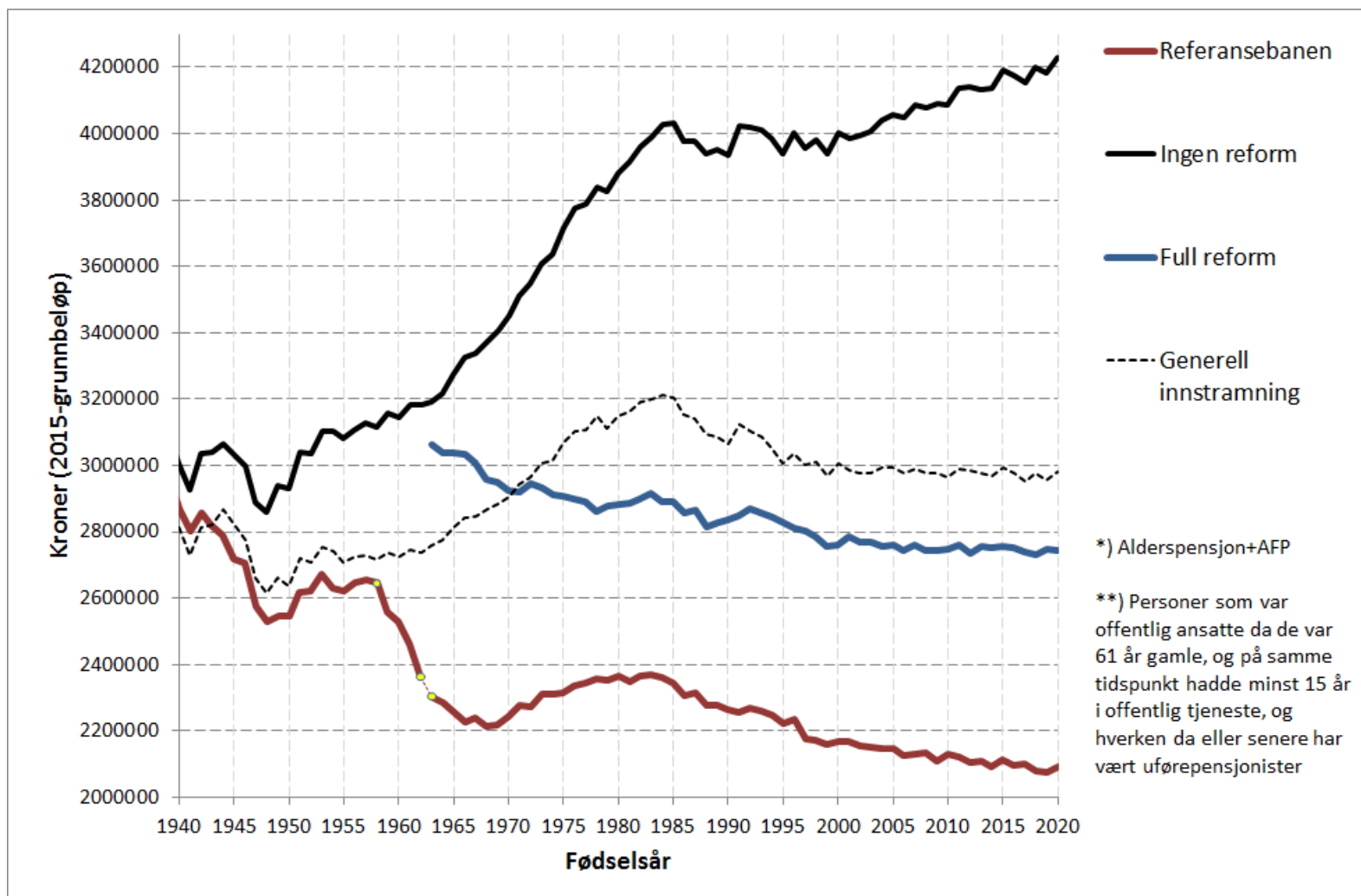
- Fokus på «offentlig ansatte»
 - Var offentlig ansatt ved 61 år og hadde samtidig minst 15 år i offentlig tjeneste
- Står for en vesentlig majoritet av pensjonsutbetalingene i offentlig sektor
- Er i større grad berørt av avtalen (pensjoneringsmønster)
- Gjør årskullene mer homogene langs andre dimensjoner
- Uførepensjon og særaldersgrenser kommer senere

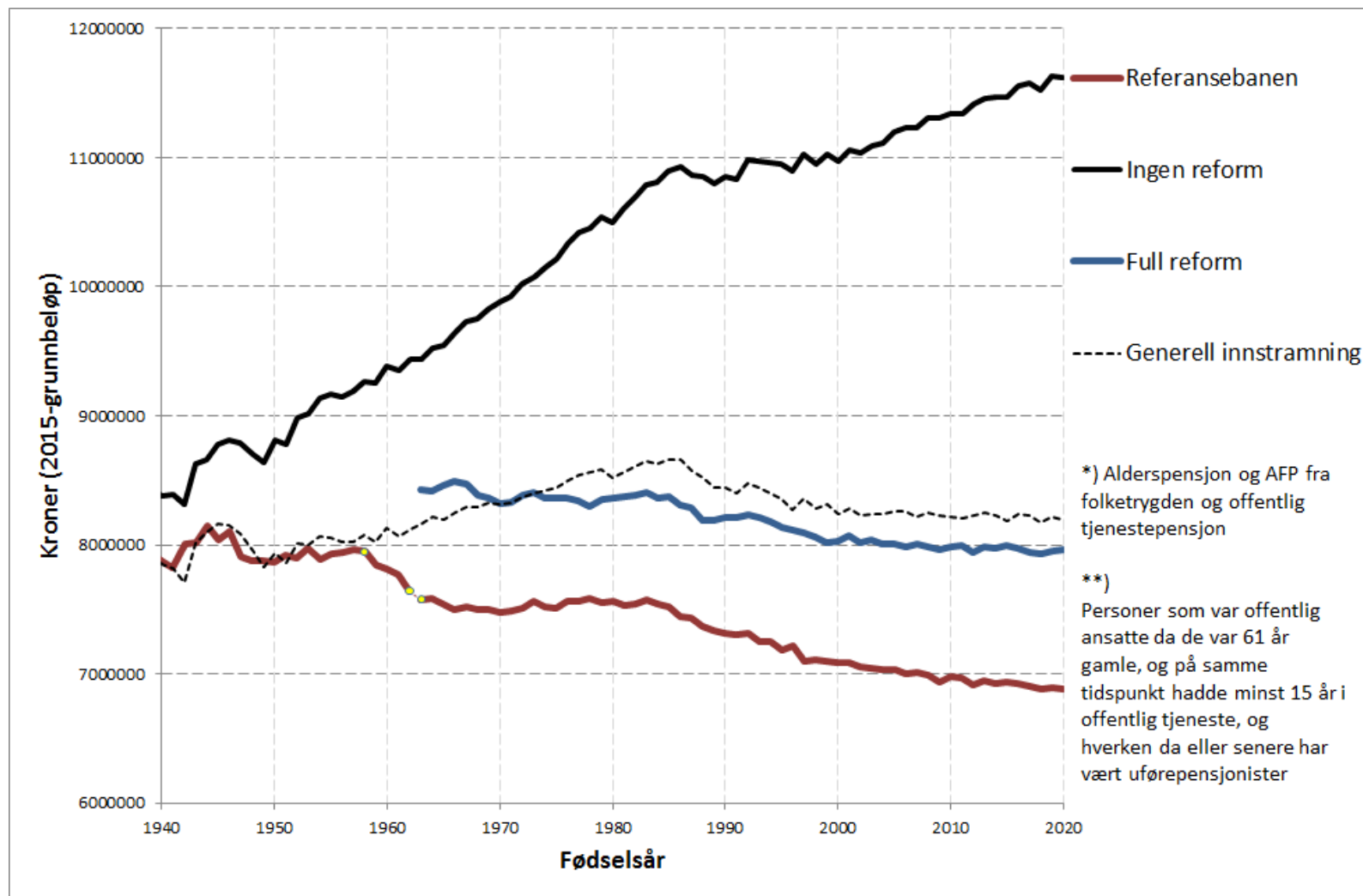
Samlet alderspensjon fra folketrygden over livsløpet

Samlet offentlig tjenstepensjon* over livsløpet for offentlig ansatte**

Samlet pensjon* over livsløpet for offentlig ansatte**

Videre arbeid

- Forbedringer av datagrunnlaget
- Forbedringer av modellen etter bedre data
- Fordelingsanalyser
 - På gruppenivå
 - Er det noen som tjener/taper mye på reformen
- Eurostat: Anslag på statens ufonderte pensjonsforpliktelser
- Inntekts- og formuesstatistikk: Anslag på pensjonsformue

Oppsummering:

- Vinnerne: Født 1963 og senere som ønsker å stå i arbeid til 66+
 - Høyere pensjonsytelser med ny avtale, mer forutsigbar og fleksibel pensjon
 - Staten har (igjen) en konkurransedyktig pensjonsordning
- Store vinnerne: De første årskullene som står i arbeid til 72+
- Taper mye: De som ønsker å gå ved 62 år. Brå overgang ved 1963-kullet
- Årskullene 1959-1962 som ønsker å stå i arbeid til 66+ får klart mindre enn årskullene før og etter

Takk!

ssb.no

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway